

ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ

Ο καλός ψεύτης

Ο Γκρέγκορυ Μαγκουάιρ γεννήθηκε το 1954 στις Η.Π.Α. από γονείς ιρλανδικής και ελληνικής καταγωγής. Σπούδασε φιλολογία, συνέχισε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στην παιδική λογοτεχνία και τις ολοκλήρωσε με το διδακτορικό του στην αγγλική και αμερικανική λογοτεχνία. Εργάστηκε ως καθηγήτης. Το 1987 ίδρυσε μαζί με άλλους τον μη κερδοσκοπικό οργανισμό Children's Literature New England. Σήμερα ζει με την οικογένειά του μεταξύ Βοστόνης και Προβηγκίας.

Έγραψε το πρώτο του βιβλίο είκοσι τεσσάρων ετών και από τότε έχει γράψει περισσότερα από τριάντα βιβλία για ενήλικες και παιδιά. Είναι γνωστός κυρίως για το βιβλίο *Wicket: The Life and Times of the Wicked Witch of the West* (1995), το οποίο διασκευάστηκε σε μούζικαλ. Πρόκειται για ένα από τα πιο πετυχημένα μούζικαλ όλων των εποχών.

Έχει τιμηθεί με πολλά βραβεία. Το βιβλίο *Ο καλός ψεύτης* είναι το πρώτο του που εκδίδεται στα ελληνικά.

ΓΚΡΕΓΚΟΡΥ ΜΑΓΚΟΥΑΪΡ

Ο καλός ψεύτης

ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη η κατά ποιοδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη λογοτεχνία για παιδιά και για νέους
Συλλογή Περιστέρια – 193

Γκρέγκορ Μαγκουάιρ, *Ο καλός ψεύτης*

Gregory Maguire, *The Good Liar*

Μετάφραση: Μαντώ Λασκαράτου

Εικονογράφηση εξωφύλλου: Θανάσης Πέτρου

Σχεδιασμός εξωφύλλου σειράς: polka dot design

Επιμέλεια, διορθώσεις: Βαρθάρα Καρζή

Σελιδοποίηση: Εύη Καλλιονάκη

Φιλμ-μοντάζ: Μαρία Ποινιού-Ρένεση

Copyright© για την εικονογράφηση του εξωφύλλου Σ. Πατάκης

ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη), 2018

Copyright© Gregory Maguire, 1995

Copyright© για την ελληνική γλώσσα Κύκλος του Ελληνικού Παιδικού

Βιβλίου, Γκρέγκορ Μαγκουάιρ, 2018

Το Ελληνικό Τμήμα της IBBY – Κύκλος του Ελληνικού Παιδικού

Βιβλίου θα ήθελε να ευχαριστήσει θερμά τον συγγραφέα του

βιβλίου Γκρέγκορ Μαγκουάιρ για την ευγενική παραχώρηση των δικαιωμάτων αυτού του βιβλίου και την υποστήριξη της έκδοσης.

Πρώτη έκδοση στην αγγλική γλώσσα από The O'Brien Press Ltd.,
Dublin, Ireland, 1995

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα, Αθήνα, Αύγουστος 2018

ΚΕΤ Γ120 ΚΕΠ 641/18 ISBN 978-960-16-8172-6

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 57009 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Τ.Θ. 1213,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Για τη Μάργκαρετ Ο' Μπράιεν
και για τη Μαίρη και τη Μορίν
(Ελευθερία-Ισότητα-Γυναικεία Αδελφσύνη)
και, φυσικά, για τον Μπρένταν

Ο συγγραφέας ευχαριστεί τη Σουζέτ και τον Ζαν-Μαρκ Τανίς-Πλαντ και τους γιους τους, Μάικλ και Πολ, για τη φιλοξενία, το ψητό κουνέλι με την υπέροχη σάλτσα μουστάρδας, για την εγκαρδιότητα και την καθοριστική βοήθειά τους στις σημαντικές λεπτομέρειες αυτού του βιβλίου. Ευχαριστεί επίσης και τον Ραφίκ Κεσαβτζί για την παρατηρητικότητα, την υπομονή και την ικανοποιητική κατανόηση των γαλλικών· έτσι, η έρευνα στην Κοιλιάδα του Λίγηρα έγινε πολύ πιο ευχάριστη. Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στους κατοίκους των μικρών χωριών κοντά στη Σερέλ, βόρεια της Τουρ.

Το βιβλίο *Ο καλός ψεύτης* είναι προϊόν μυθοπλασίας και δεν απεικονίζει κανένα υπαρκτό πρόσωπο.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

<i>Σημείωμα του συγγραφέα για την ελληνική έκδοση...</i>	11
Το γράμμα	18
Ψεύτες!	23
Οι κλεμμένες ίριδες	26
Στρατιώτες	30
Η μαμά είναι θυμωμένη	38
Υπό γερμανική κατοχή	45
Ο θείος Αντόν	48
Οι Εβραίοι επισκέπτες	53
Η χαμένη τάρτα	61
Το ατύχημα του Πιερ	63
Ημερήσια εκδρομή	67
Η σύλληψη	70
Η μαμά κάνει σκηνή	73
Η κηδεία	77
Ο μεσιέ Στρατιώτης	79
Ο Πιερ αναμορφώνεται	84
Εφιάλτες και παρηγοριές	86

Αντίσταση	88
Φιμωμένοι!.....	92
Επικίνδυνοι φίλοι.....	94
Το μεγάλο ψέμα	104
Αποχαιρετιστήριο δώρο	113
Ο πόλεμος τελειώνει.....	117
Ο καλός ψεύτης	120

Σημείωμα του συγγραφέα για την ελληνική έκδοση

Αγαπητοί φίλοι,

Όταν έγραφα αυτή την ιστορία –είκοσι πέντε περίπου χρόνια πριν– είχα κάποια ιδέα για το τι σήμαινε θάρρος, παιδική ηλικία και ψέμα. Αποφάσισα, λοιπόν, να εμβαθύνω στη σημασία τους γράφοντας μία ιστορία η οποία θα διαδραματιζόταν κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, τις ημέρες απελπισίας της εποχής εκείνης, τις οποίες όμως δε γνώρισα, καθώς γεννήθηκα αργότερα και δεν τις έχω ζήσει προσωπικά.

Τότε, ούτε που μπορούσα να φανταστώ πως θέματα όπως το θάρρος, η παιδική ηλικία και το ψέμα θα συνέχιζαν να μονοπωλούν τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων. Σήμερα, το 2018, παιδιά που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους σε όλον τον κόσμο χρειάζονται προστασία, χρειάζονται τολμηρούς υπερασπιστές, χρειάζονται την αλήθεια που κρύβεται πίσω από το ψέμα.

Η έκδοση αυτού του βιβλίου στην Ελλάδα, την πατρίδα της μητέρας μου και της οικογένειάς της –και επομένως και δική μου πατρίδα–, αποτελεί εξαιρετική τιμή για μένα. Η ιστορία, η οποία διαδραματίζεται στη Γαλλία, θα μπορούσε να έχει συμβεί και στην Ελλάδα κατά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο.

Όμως κανένα έθνος και κανένas λαός δεν έχει την αποκλειστικότητα στον πόνο ή στη δειλία και σε όλους αξίζει η ελπίδα και το θάρρος.

Όσο περισσότερο μαθαίνουμε ν' ακούμε ανθρώπους από άλλους τόπους, τόσο περισσότερο αντιλαμβανόμαστε την οικουμενικότητα της καλοσύνης.

Θα μπορούσαμε να κάνουμε λόγο ακόμη και για την οικουμενικότητα του ψέματος ή του καλού ψεύτη, αν το απαιτήσουν οι καιροί.

Σας ευχαριστώ πολύ για την αγάπη σας γι' αυτό το βιβλίο. Κάθε λέξη της ιστορίας αυτής είναι αποκύημα της φαντασίας μου – δηλαδή ένα ψέμα. Κάθε λέξη της όμως είναι και αληθινή. Αυτό άλλωστε είναι και το μεγαλείο της τέχνης.

Αληθινά δικός σας,
(και αυτό δεν είναι ψέμα!)
Γκρέγκορου Μαγκουάιρ

Αγαπητέ υἱέ Ντελαρύ,

Στην τάξη μας μελετάμε τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο στην Ευρώπη και μας ανέθεσαν να υάνουμε μία εργασία. Πρέπει να μιλήσουμε για τον πόλεμο με υάνοιον ηήκωυμένο. Ζούμε στη Φλόριντζα, οπότε όλοι μας λένε: «Έχουμε πολλούς ηήκωυμένους εδώ! Κανένα πρόβλημα!». Αλλά, όσους ηήκωυμένους ρωτάμε, μας απαντούν ότι υατά τη διάρκεια του πολέμου ζούσαν στη Νέα Υόρκη. Όλοι θέλουν να μας μιλήσουν για τους λαχανούηπους που υαθήεργούσαν και για το πώς μάζευαν υονσερβουούτια για αναιύηωση. Όλες οι ηήκωυμένες υυρίες με τα λουλαυί μαλλιά και τα μαυτίλια και τα γυαλιά ηήου, όλες μάζευαν υονσερβες όταν ήταν στην ηήκωυία μας. Αυτό λένε μόνο.

Αλλά χτες, υαθώς προσπαθούσαμε να βρούμε υάτι στην τηλέοραση πέσαμε πάνω σε μια ευοημή. Σ' αυτή την ευοημή ηήσασταν εσεις. Δείχνατε τους πίνυές σας, όλο δέντρα και γέφυρες. Είπατε ότι μεγαλώσατε στη Γαλλία υατά τη διάρκεια του πολέμου. Αυτά ζωγραφίζατε. Δέντρα και γέφυρες, από όταν ηήσασταν μωρός. Και φαίνεστε αμετά μεγάλος. Χωρίς παρεξηγήση.

Θα μπορούσατε, λοιπόν, σας παραυηούμε, να μας απαντήσετε στις ερωτήσεις μας, ώστε να πάρουμε άριστα στην εργασία μας;

#1. Είστε αμετά μεγάλος για να θυμάστε την παιδυή σας ηήκωυία και τον πόλεμο; Αλλά όχι τόσο μεγάλος ώστε να έχετε ξεχάσει τα πάντα;

#2. Είδατε υάτι υαλό ή υαι ανδιαστυό, όπως στις ταινίες;
#3. Κάνατε υάτι φοβερό, όπως το να υρύγετε χρυσό υά-
τω από το έλληθρό σας, για να τη σπάσετε στους ναΐ;
(Αυτό δεν είναι ερώτηση.) Μας αρέσει πάρα πολύ να δια-
βάζουμε για τον πόλεμο. Είναι το υαλύτερο πράγμα φέτος, μέ-
χρι αυτή τη στιγμή. Σας παραυαλούμε, πείτε μας πώς ήταν.
Αν, βέβαια, το υανάτι της τηλεόρασης ηρωθήσει σε σας
αυτό το γράμμα!

Οι θαυμάστριές σας,
Μεγυ Μίλερ
Μαρία Ντιάζ
Ρίνι-Τονέτα Πράις
(με αλφαβητυκή σειρά)

- ΥΓ.1 Οι πίναιές σας ήταν πολύ εμνευσμένοι.
ΥΓ.2 Πηγαίνουμε στο σχολείο Ρόμπερτ Φ. Κέννεντυ υαι είμαστε
στην τάξη του υυρίου Γουίμελ.
ΥΓ.3 Πρέπει να έχουμε τις απαντήσεις σας μέχρι την 1η Απριλίου.
ΥΓ.4 Χίλια ευχαριστώ!

29 Μαρτίου

Αγαπητές Μεγκ, Μαρία και Ρίνι-Τονέτα,

Είστε τυχερές. Οι άνθρωποι της εκπομπής μου έστειλαν το γράμμα σας αμέσως. Ζω στην Αμερική από τις αρχές της δεκαετίας του 1950, αλλά έχετε δίκιο. Μεγάλωσα στην Ευρώπη. Δεν ήξερα ότι είμαστε τόσο σπάνιοι!

Σπεύδω, λοιπόν, να απαντήσω στις ερωτήσεις σας.

Τώρα, αυτό είναι καλή τύχη για σας ή κακή τύχη; Τον προηγούμενο μήνα, η κόρη μου η Μονίκ μου χάρισε τον παλιό της υπολογιστή. Επί τέσσερις εβδομάδες καθόμουν στη βεράντα με αυτό το πράγμα πάνω στα κοκαλιάρικα γόνατά μου, προσπαθώντας να καταλάβω πώς δουλεύει. (Εσείς ξέρετε τα πάντα γι' αυτά τα πράγματα. Τώρα ξέρω κι εγώ.) Έτσι, μπορώ και σας απαντώ.

Αλλά η κακή τύχη είναι η εξής: Δεν μπορώ να απαντήσω στις τρεις πρώτες ερωτήσεις. Οι απαντήσεις μου δε θα σας έλεγαν τίποτα. Δείτε.

#1. Ναι.

#2. Όχι.

#3. Πώς εννοείτε τη λέξη «φοβερό»; Φοβερό για ποιον;

Οφείλω να ομολογήσω, με κάποια αμηχανία, ότι η μνήμη έχει έναν εγωισμό. Αν και γνώριζα ότι υπήρχε

πόλεμος –ζούσαμε στη Γαλλία, σ' ένα χωριό που λεγόταν Μον Σαιν Μαρτέν, στην Κοιλιάδα του Λίγηρα–, η παιδική μου ηλικία ήταν σχεδόν παραδεισένια, όπως πρέπει να είναι η παιδική ηλικία. Δεν μπορώ να κάνω αλλιώς. Μάλλον θα απογοητεύσω και τον δάσκαλό σας και εσάς.

Το γράμμα σας έφτασε την προηγούμενη εβδομάδα. Κοιμήθηκα και ονειρεύτηκα έντονα τα παλιά. Αναπολούσα εκείνες τις μέρες χάρη στις ερωτήσεις σας. Θα σας γράψω γι' αυτές τις μέρες λοιπόν. Αλλά να ξέρετε ότι δε σκότωσα κανέναν στρατιώτη των ναζί όταν ήμουν μικρός. Ούτε έχω σκοτώσει κανέναν άλλον από τότε.

Συνηθίζω να ονομάζω τα αντικείμενα. Συνέχεια δίνω ονόματα στους πίνακες: *Αγελάδα με γέφυρα*. *Αγελάδα με δέντρα*. *Αγελάδα με γέφυρα, δέντρα, δύο πάπιες και ένα χαλασμένο ποδήλατο*. Έτσι λοιπόν θα δώσω ένα όνομα σε αυτό το γράμμα. Θα το πω *Ο καλός ψεύτης*. Όχι όμως επειδή λέω ψέματα εδώ!

Αλλά, επειδή η μνήμη για τα παλιά είναι θολή. Έρχεται στο προσκήνιο και μετά ξανά πίσω. Είναι σαν μια εικόνα που ξεθωριάζει στο δυνατό φως του ήλιου. Η μια μέρα σβήνει μέσα στην άλλη κι, έτσι, το μόνο που θυμάσαι είναι πώς ήταν, σε γενικές γραμμές, οι μέρες. Εκτός από εκείνες τις φορές που συμβαίνει κάτι σπάνιο. Τότε είναι σαν φρέσκια υγρή μπογιά πάνω σε άσπρο καμβά! Οι λαδομπογιές έχουν έντονη μυρωδιά – δεν μπορείς ποτέ να ξεχάσεις τη δύναμη του κόκκινου

της αλιζαρίνης, της ψημένης όμπρας, του πορτοκαλί καδμίου. Η μπογιά βάφει τα χέρια σου, εκτός κι αν τα τρίψεις με νέφτι. Η μνήμη μερδεύεται και αυτό που μένει είναι μια γενική αόριστη εικόνα, εκτός κι αν κάποια στιγμή συμβεί κάτι σπάνιο και πρωτόγνωρο. Τότε η μνήμη προσπαθεί να το κρατήσει φωτεινό και νέο, σαν ένα νέο λαμπερό σημάδι μπογιάς στον καμβά.

Θα σας μιλήσω για τη μητέρα, για τον θείο Αντόν, για τον Πιερ και τον Ρενέ κι εμένα, τον χοντρο-Μαρσέλ. Θα προσπαθήσω να βάλω τη μνήμη μου να δουλέψει σαν να ζωγραφίζω από μνήμης. Ίσως να βοηθήσει αν σπάσω τις αναμνήσεις μου σε κομμάτια και τους δώσω ένα όνομα, όπως ακριβώς κάνω με τους πίνακές μου. Η πρώτη θα λέγεται «Το γράμμα». Και μπορώ να τη χρονολογήσω πολύ ξεκάθαρα. Πρέπει να ήταν το 1940. Γιατί το Παρίσι έπεφτε στα χέρια των Γερμανών.

Το γράμμα

ΟΛΑ ΞΕΚΙΝΗΣΑΝ από τη μαμά.

Στεκόταν στην είσοδο του σπιτιού μας και διάβαζε ένα γράμμα.

«Παιδιά!» φώναξε. «Παιδιά, ελάτε εδώ αμέσως!»

Η σχολική χρονιά είχε τελειώσει κι έτσι εμείς παίζαμε στον κήπο. Με φωνές και με σπρωξιές πήγαμε μέχρι το σκαλοπάτι όπου στεκόταν κρατώντας το γράμμα στο χέρι της. Ακόμα και το σκυλάκι μας, η Μιραμπό, ήρθε και περίμενε με τη γλώσσα κρεμασμένη έξω.

«Ένα γράμμα» είπε «ένα γράμμα που πρέπει να σας διαβάσω». Η φωνή της ήταν σταθερή, μα συγχρόνως έτρεμε, μ' έναν τρόπο που δεν την είχαμε ξανακούσει ποτέ. Αγκωθήκαμε.

«Είναι από τον μπαμπά;» ρώτησε ο Πιερ, που ήταν ο μεγαλύτερος, περίπου στα δώδεκα. Φορούσε γυαλιά και κοιτούσε τον κόσμο μέσα από αυτά σαν σαστισμένο μωρό κουκουβάγιας. «Θα έρθει στο σπίτι σύντομα;»

«Δεν είναι από τον πατέρα σας» απάντησε η μαμά, ισιώνοντας την πλάτη της και τραβώντας πίσω τους ώμους της. Ο μπαμπάς δούλευε κάπου μακριά και μας

έστελνε τον μισθό του. Σε όλους μας έλειπε. Η μαμά έβαζε τα δυνατά της να μην το δείχνει, αλλά εμείς τα παιδιά ξέραμε ότι αυτό δεν ήταν αλήθεια.

«Από ποιον είναι, λοιπόν;» ακούστηκε πίσω μου η φωνή του Ρενέ, ενώ την ίδια στιγμή με σκουντούσε στα πλευρά παριστάνοντας τον αδιάφορο. Όταν γύρισα και τον αγριοκοίταξα, έδειχνε εντελώς αθώος. Ο Ρενέ ήταν ο μεσαίος, περίπου στα δέκα. Έξυπνος, ανυπόμονος, πλακατζής, ανυπάκουος και φυσικά ένας μεγάλος κατεργάρης. Ξανθός και κοκαλιάρης. Πάντα έλιωνε τα μανίκια των πουκαμίσων του και τα γόνατα των παντελονιών του. Ήταν το είδωλό μου.

«Είναι από τον θείο σας τον Αντόν». (Τα τηλέφωνα δεν είχαν ακόμα φτάσει σ' εμάς. Τα γράμματα ήταν ο μόνος τρόπος για να κρατάμε επαφή.) «Ο θείος Αντόν ζει στη Μονμάρτη, στο Παρίσι. Θυμάστε; Παιδιά, ακούστε με προσεκτικά. Είναι σημαντικό. Γράφει ότι οι Γερμανοί στρατιώτες κατευθύνονται προς το Παρίσι. Γράφει ότι ο γερμανικός στρατός πέρασε μέσα από το Βέλγιο και την Ολλανδία πριν από έναν μήνα και τώρα προελαύνει μέσα από τη Γαλλία. Κανείς δεν ξέρει τι θα γίνει μετά».

Ο Πιερ, σοβαρός κι ανήσυχος, είπε: «Αυτό είναι κακό». Αλλά ο Ρενέ, ανυπόμονος όπως ήταν, σχολίασε: «Αυτό το ξέρουμε ήδη, μαμά. Τη θυμόμαστε εκείνη τη μέρα πριν από μερικές βδομάδες. Σήμανε η καμπάνα της εκκλησίας και τα μαθήματά μας διακόπηκαν. Κηρύχτηκε ο πόλεμος! Εσύ πήγες στην εκκλησία να

προσευχηθείς κι εμείς μείναμε σπίτι και ήμασταν καλά παιδιά».

«Δεν ήσασταν καθόλου καλά παιδιά» μας μάλωσε η μαμά, έτοιμη να ξεφύγει από το θέμα. «Υποτίθεται ότι θα μένατε μέσα κι εσείς τρέχατε στα σοκάκια παριστάνοντας τους στρατιώτες. Όλοι οι γείτονες διαμαρτυρήθηκαν για τη φασαρία σας. Ντράπηκα και θύμωσα που μου είπατε ψέματα όταν γύρισα σπίτι. Αλλά δεν είναι αυτό το θέμα τώρα. Έχετε ήδη τιμωρηθεί γι' αυτό».

«Θυμάμαι» αναστέναξε ο Ρενέ, προσποιούμενος ότι ο πισινός του πονούσε ακόμα. Η μαμά πίστευε ότι το ξύλο μας έκανε καλό.

«Γιατί δεν έχουμε πιο συχνά νέα από τον μπαμπά;» ρώτησε ο Πιερ, δαγκώνοντας το πάνω χείλος του.

«Πιερ, πρόσεξε!» απάντησε η μαμά. Ήξερε πως ο Πιερ, παρόλο που ήταν ο μεγαλύτερος γιος της, δεν ήταν πολύ έξυπνος και έπρεπε να του μιλάς πολύ ξεκάθαρα. Συνέχισε: «Ρενέ, σταμάτα να κάνεις σαν μαϊμού και άκου. Μαρσέλ, ακόμα κι εσύ πρέπει να το ακούσεις αυτό. Ακούτε όλοι;».

«Ναι, μαμά» απαντήσαμε, προσπαθώντας να είμαστε φρόνιμοι.

«Φυσικά και ακούμε» σχολίασε ο Ρενέ απαξιωτικά «αλλά ο Μαρσέλ είναι πολύ μικρός για να καταλάβει και ο Πιερ αρκετά ανόητος, οπότε καλύτερα να το διαβάσεις σε μένα».

Η μαμά του έριξε μια στο χέρι.

Δεν ήταν ασυνήθιστο για τον Ρενέ να είναι αυθάδης. Αυτό που ήταν ασυνήθιστο ήταν να χτυπήσει ξαφνικά κάποιον η μαμά, εκτός από τις ξυλιές στον πισινό μας ύστερα από κάποια σκανταλιά. Σταματήσαμε να χαζολογάμε και ακούσαμε. Ο Ρενέ έτριψε το χέρι του κατσουφιασμένος.

«Ο θείος Αντόν ίσως έρθει μαζί με κάποιους φίλους...» μας ανακοίνωσε «από το Παρίσι. Μια γυναίκα και τη μικρή της κόρη. Ίσως μείνουν μαζί μας για μερικές μέρες. Δε θέλω να πείτε σε κανέναν ότι θα είναι εδώ. Οι Γερμανοί μπορεί να κατευθυνθούν νότια, αφού καταλάβουν το Παρίσι. Μπορεί να φτάσουν ως εδώ και να κάνουν πολλές ερωτήσεις. Δε θα πούμε ότι ο θείος Αντόν και οι φίλες του έχουν έρθει να μας επισκεφθούν. Δε θα πούμε τίποτα, ειδικά μπροστά στη μαντάμ Σεβρεμόν, που έχει το μοναδικό κατάστημα του χωριού!»

«Γιατί;» θελήσαμε να μάθουμε. Η μαντάμ Σεβρεμόν ήταν μια φαφούτα γριά κουτσομπόλα. Καλοπροαίρετη αλλά με μυαλό κουκούτσι. Καθόταν στην καρέκλα της στην είσοδο του μαγαζιού της και κοιτούσε απέξω ποιος πήγαινε και ποιος ερχόταν στην πλατεία 11ης Νοεμβρίου. Μετά έλεγε σε όλους ό,τι έβλεπε, χωρίς ντροπή και χωρίς κανέναν ενδοιασμό. Τη συμπαθούσαμε. Δεν την παίρναμε πολύ στα σοβαρά.

«Το τι κάνει η οικογένειά μας δεν είναι δουλειά της μαντάμ Σεβρεμόν» δήλωσε η μαμά.

«Μα αυτή ξέρει πάντα ποιος έρχεται και ποιος φεύγει από το χωριό μας» παρατηρήσαμε. Η μαντάμ Σε-

βρεμόν λειτουργούσε σαν ένα είδος εθελοντικής υπηρεσίας μηνυμάτων.

«Δεν μπορεί να κρατήσει μυστικά. Ακόμα κι όταν ροχαλίζει, της ξεφεύγουν μικρά προσωπικά θέματα».

«Αλήθεια, μαμά; Πώς το ξέρεις;»

«Υπερβάλλω για να σας δώσω να καταλάβετε. Εννοώ ότι δεν έχει καμία αυτοσυγκράτηση».

«Μόλις είπες ένα ψέμα!» αναφώνησε ο Ρενέ περιχαρής.

«Ρενέ, θα με προσέξεις επιτέλους!» τον αγριοκοίταξε η μαμά και η υπομονή της άρχισε να εξαντλείται. Αλλά κανείς δεν πρόσεχε. Γελούσαμε με την υπερβολή της. Καταπίνοντας μια μικρή έκφραση δυσαρέσκειας, η μαμά πήρε το γράμμα μέσα για να ξαναπροσπαθήσει αργότερα, όταν θα μας είχε περάσει το νευρικό γέλιο. Όταν τρία αγόρια μεγαλώνουν στην ίδια οικογένεια, υπάρχει πολλή χαζομάρα, που καμιά φορά στέκεται εμπόδιο στα σοβαρά ζητήματα.

